

أسماء الأقرباء في لکنات أو ألحان مرکز مدينة کركوك التُركمانية

أسماء الأقرباء في لکنات أو ألحان مرکز مدينة کركوك التُركمانية

م.د. جاسم زين العابدين جاسم

جامعة التربية / كلية التربية للعلوم الانسانية/ قسم اللغة التركية

البريد الإلكتروني Email: Al-Abidin@gmail.com. JassimZain

الكلمات المفتاحية: التُركمان، لکنات أو ألحان مرکز مدينة کركوك التُركمانية، أسماء الأقرباء والنسب.

كيفية اقتباس البحث

جاسم ، جاسم زين العابدين، أسماء الأقرباء في لکنات أو ألحان مرکز مدينة کركوك التُركمانية ،مجلة مرکز بابل للدراسات الانسانية، شباط ٢٠٢٦، المجلد: ١٦، العدد: ٢ .

هذا البحث من نوع الوصول المفتوح مرخص بموجب رخصة المشاع الإبداعي لحقوق التأليف والنشر (Creative Commons Attribution) تتيح فقط للآخرين تحميل البحث ومشاركته مع الآخرين بشرط نسب العمل الأصلي للمؤلف، ودون القيام بأي تعديل أو استخدامه لأغراض تجارية.

مسجلة في
ROAD

مفهرسة في
IASJ

Names of relatives in the Turkmen accents or melodies of Kirkuk city center

Lecturer Dr. Jassim Zain Al-Abidin Jassim

University of Education / College of Education for Humanities Turkish
Language Department

Keywords : Turkmens, Kirkuk Central Dialects, relatives' names, kin names.

How To Cite This Article

Jassim, Jassim Zain Al-Abidin , Names of relatives in the Turkmen accents or melodies of Kirkuk city center, Journal Of Babylon Center For Humanities Studies, February 2026, Volume:16, Issue 2.

This is an open access article under the CC BY-NC-ND license
(<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

[This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License.](#)

المُلخَص

اللكانات أو الالحان التركمانية يتحدث بها التركمان العراق بدأ من مدينة موصل على الحدود العراقية التركية وحتى قضاء مندلي على تخوم الحدود العراقية الايرانية ويتحدث بها التركمان في مناطق أخرى، وعلى مر التاريخ وبعد استيطان قبائل الأوغوز/التركمان في ربوع العراق ودُخولهم سابقاً أو لاحقاً تحت تأثير الإثنيات العرقية التركية الأخرى كالفقجاك أو قبجاك، انقسم معها اللكانات أو الالحان التركمانية العراقية إلى قسمين رئيسيين، الأول جمع اللكانات أو الالحان التركمانية تحت مجموعة (و)، والثانية جمع اللكانات أو الالحان التركمانية تحت مجموعة (ي). اللكانات أو الالحان التركمانية لمركز مدينة كركوك التي تحتل مكانة مهمة بين اللكانات أو الالحان التركمانية العراقية الأخرى، تُدرج ضمن مجموعة (و) وعليه نحن في اطروحة الدكتوراه عمدنا على تثبيت حدود اللكانات أو الالحان التركمانية لمركز مدينة كركوك بثلاثة أحياء الأولى والثانية تقع على الجانب الصغير من المدينة ممثلة بحي المصلى وحي القصبخانة، حيث يتحدث

أسماء الأقرباء في لکنات أو ألحان مرکز مدينة کربک التُرکمانیة

سكان الحي الأول اللكنة أو لحن مصلی التُرکمانیة أما الحي الثاني فيتحدث سكانها اللكنة أو لحن قصبخانة التُرکمانیة أما الحي الثالث تقع في الجانب الكبير من المدينة ممثلة بحي القورية حيث يتحدث سكانها اللكنة أو لحن قورية التُرکمانیة، الخزین اللغوي لهذه الکنات أو الألحان التُرکمانیة تمتد لمئات السنين، وما زالت بمثابة جسر تواصل تُرکمان العراق مع لغات الرسمىة أو لکناتِها التي يتحدث بها اشقائهم الأتراك في آسيا الوسطى وقفقاسيا والأناضول، وأسماء الاقرباء تحتل حيزاً مهماً في هذا التواصل، لو القينا نظرة على القواميس التركية، لنراها تعرف وتقسّم كلمة الأقرباء إلى قرابة دم وقرابة نسب، اليوم ورغم وجود كم هائل من الكلمات التي تشير إلى القرابة والنسب، في الکنات أو الألحان التُرکمانیة لمركز مدينة کربک إلى جانب الکنات أو الألحان التُرکمانیة العراقية الأخرى، الا أننا في وقتنا الحاضر، لا نجد بحوث ودراسات قيمة حول الموضوع، مما حدا بنا اختيار الموضوع لكوننا على قناعة تامة بإنها ستقدم خدمة جليلة للدراسات التركية في المنطقة وخارج حدودها.

ABSTRACT

Iraqi Turkmen dialects are spoken in the Mosul region of Iraq, extending to the Mendeli district on the Iranian border, and from there, interspersed with other sources. Historically, Iraqi Turkmen dialects have been divided into two main dialect groups: "y" and "w" due to the regional settlement of the Oghuz tribes and the resulting Kipchak tribal and separatist divisions. Although the central Kirkuk dialects fall into the (w) group, they currently hold a significant place among other Turkmen dialects. Therefore, in our previous doctoral study, the dialectological boundaries of the central Kirkuk dialects were determined. Based on the structural and ethnic makeup of the districts where these border dialects are spoken, they were delimited into three districts. Two of these dialects are Turkmen dialects spoken in the Musalla and Kasaphane districts of the Küçük Yaka district, while the third is spoken in the Korya district of the Büyük Yaka district. The vocabulary of these dialects is rooted in the historical past. And it still serves as a bridge between the Turkish dialects spoken in regions such as Central Asia, the Caucasus, and Anatolia, and the dialects that survive under their umbrella. This role is undertaken by kinship and "kinship" names. In Turkish dictionaries, "kin" refers to people related by blood, while "hısım" refers to people related by marriage. Today, in Iraqi Turkmen dialects, and particularly in the central Kirkuk dialects, there are many words related to "kinship" and "kinship." No comprehensive study has been conducted on these words to date. We believe that addressing this issue will shed light on all planned studies on "kinship" and "kinship" names, both in our region and within the Turkish

context in general. Based on this understanding, we have attempted to identify kinship names found in the central Kirkuk dialects.

Kerkük Merkez Ağızlarında Akrabalık Adları

Dr. Jassim Zain Al-Abidin Jassim

Eğitim Üniversitesi / Beşeri Bilimler Eğitim Fakültesi / Türk Dili Bölümü

ÖZET

Irak Türkmen ağızları Irak'ın Musul şehrinden İran sınırındaki Mendeli İlçesine kadar ve oradan da serpintili şekilde diğer bölgelerde de konuşulmaktadır. Irak Türkmen ağızları tarihi süreç içerisinde Oğuz boylarının bölgeye yerleşmesiyle birlikte ve zaman dilimi içerisinde Kıpçak boy ve grupların etkisi sonucunda da, "y" ve "w" olmak üzere, iki ana ağız grubuna ayrılmışlardır. Kerkük merkez ağızları, (w) grubunda yer alsalar da, günümüzde, diğer Türkmen ağızları arasında önemli bir yere sahiptir. Dolayısıyla daha önce yaptığımız doktora çalışmamızda Kerkük merkez ağızlarının diyalektolojik sınırı tespit edilmiştir. Bu sınır ağızların konuşulduğu semtlerin tarihsel yapısının yanı sıra etniksel yapısına dayanarak, üç semtle sınırlandırılması sağlanmıştır. Bu ağızlarından ikisi Küçük Yaka'da "Musalla" ve "Kasaphane" Semtlerinde konuşulan Türkmen ağızları iken, üçüncü ağız da Büyük Yaka'da Korya Semti'nde konuşulmaktadır. Bu ağızların söz varlığı tarihi geçmişe dayanmaktadır. Ve hâlâ da Orta Asya, Kafkasya ve Anadolu gibi bölgelerde kullanılan Türk lehçeleri ve bu lehçelerin şemsiyesi altında varlığını sürdüren ağızlarıyla bir köprü vazifesi görmektedir. Bu vazife de akrabalık ve "hısımlık" adları tarafından üstlenmektedir. Türkçe sözlüklerde "akraba", kan bağıyla birbirine bağlı olan kimselere; "hısımlık" ise; evlilik bağıyla aralarında bir yakınlık doğan kimselere denilmektedir. Günümüzde Irak Türkmen ağızlarında ve özellikle Kerkük merkez ağızlarında, "akrabalık" ve "hısımlık"la ilgili birçok kelime bulunmaktadır. Bu kelimeler derkenip üzerinde bugüne dek kapsamlı bir çalışma yapılmamıştır. Bu konu ele alındığı takdirde, hem bölgemizde hem de genel Türklük alanında "akraba" ve "hısımlık" adlarıyla ilgili yapılması düşünülen bütün çalışmalara ışık tutacağı kanısındayız. Bu düşünceden yola çıkarak Kerkük merkez ağızlarında bulunan akrabalık adları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkmenler, Kerkük merkez ağızları, Akrabalık adları

1. Giriş

Dünya dilleri arasında en geniş coğrafyaya yayılmış olan ana dillerden birisi, belki de birincisi Türkçe'dir. Bu dil kabaca, doğuda Japon Denizi, Kuzeyde Baltık Denizi Güneyde Basra Körfezi ve Batıda Batı Avrupa arasında yer alan topraklarda çeşitli Türk toplulukları tarafından

konusulmaktadır. (Doğan, 2010: III) Türklerin nüfusuyla ilgili farklı rakamlar üzerinde durulmaktadır. Bununla ilgili en önemli yanlışlardan biri Türklerin nüfusu hakkındadır. Dünyadaki Türklerin nüfusu genellikle 300 milyon olarak ifade edilmektedir. Bu doğru değildir. Doğru sayı, 220 veya 230 – 235 milyondur. İkili sonucun sebebi, Çin'de yaşayan Türkler konusunda resmî verilere güven duyulmamasıdır. Çin'in 2012 resmî verilerine göre Uygurların sayısı 10 milyondur. Ülkelerinden dışarıda yaşamak zorunda kalan Uygur aydınlarına göre bu sayı 20 – 25 milyon olmalıdır. İşte bu iki farklı sayı, toplam sayıda da farklılık yaratmaktadır. (Ercilasun, Yeniçağ, 11 Temmuz 2021) Türklerin nüfusuyla ilgili son zamanlarda birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalardan biri, Ahmet Bican Ercilasun'un "Türk Dili Temel Kitabı" adlı kitabıdır. Ercilasun kitabında, Türkî cumhuriyetlerin yanı sıra, Türk topluluğunun yaşadığı ülkelerin Devlet İstatistik Komitelerinin son verilerine dayanarak, Türk nüfusunu tespit etmeye çalışmışlardır. Bu bağlamda, her Türk boy ve topluluğunun kendi ülkesinde ve diğer ülkelerdeki nüfusları ayrı ayrı belirtilmektedir. Resmî veri bulunmadığı takdirde, hangi kaynak ne için esas alındığı üzerinde durulmuştur. (Ercilasun, 2020: 56) Ancak, burada belirtilmesi gereken önemli bir husus da, Türklerin yer yüzündeki Ural – Altay Dil Birliği'ne girenleri eklersek, Türklerin nüfusu bir hayli kabarık olacaktır. (Tekin, 2003: 73-109) Kuşkusuz ki, dünyanın dört bucağına dağılan Türkler, varlıklarını aile yapılarına borçludur. Bilindiği üzere, İlk Türkler aile yapılarına bir hayli önem vermişlerdir. Çünkü Türklerde ilk sosyal birlik olan aile, diğer sosyal birliklerin de çekirdiğini oluşturmuşlardır. Türklerin aile yapısı kan bağına dayanmaktadır. Bunun kanıtı da genel Türk dillerinde ve bu dillerin çatısı altında varlığını sürdüren ağızlarda, diğer milletlere göre, daha fazla akrabalık adlarına rastlanmasıdır. (Kafesoğlu, 1997: 220) Dolayısıyla Türk ailesinde akrabalık adlarının zenginliği aileye verdikleri önemi fazlasıyla aksetmektedir. Türklerde akrabalık hem kan hem de evlilik yoluyla gerçekleşmektedir. (Yavuz, 2013: 71) Türkçe sözlüklerde "akraba", kan bağıyla birbirine bağla olan kimselere; (TDK, 1998:63) "hısım" ise; evlilik yoluyla aralarında bir ilişki, bir yakınlık doğan kimselere denilmektedir. (TDK, 1998:989) Yapılan çalışmalarda Türk aile türünü "geniş aile" olarak gösterilse de, ancak "küçük" aile şeklinde kurulu bulunması akla daha yatkındır. Bu tür aile, Yunandaki "genose" ve Roma'daki "gens" (geniş) ailelerden çok farklı olmakla birlikte, Slavlar'daki aile büyüğünün bütün aile bireylerine köleler gibi hükmettiği kolektif mülkiyete dayalı tipik geniş aile olan "zadruga"ya da benzememektedir. Türkçede izdivaç için kullanılan "evlenme" veya "evlendirme" terimleri, evlenen kızın ve erkeğin baba ocağından ayrılarak

kendi evine (ailesine) kavuştuğu anlamına gelmektedir. Dolayısıyla ilk Türklerde evlenen çocuklar hisselerini alıp yeni aile kurmak üzere yola çıkarlarmış. (Kafesoğlu, 1997: 220) En küçük oğul da evlendiğinde, baba ocağında kalıp baba ocağını devam ettirirlermiş. (Donuk, 2011:163) Bunun nedenine gelince, Türk aile yapısı dağınık çobanlık hayatı (büyük aile) kuruluşuna elverişli değildir. Ondan dolayı belirli toprak üzerinde kümelenip bir arada yaşayamazlardı. Böylece ilk Türklerde aile bireyleri daha özgür birey yetiştirme imkanına sahip olmuşlardır. İlk Türklerde "leviratus" (ölen erkek kardeşin dul kalan zevcesi ile veya dul fakat genç ve çocuksuz üvey anne ile evlenme şekli) yaygın olduğu belgelenmiştir. Ve tek zevcelik (monogamie) görülmektedir. (Kafesoğlu, 1997: 220) Günümüzde Türk topluluklarda olduğu gibi, Irak Türkmenlerinde de aile yapısı ana yapısına muhafaza etmeye çalışsa de, birçok yönüyle gözlemlerimizde dayanarak değişime yüz tutmuştur. Dünyada meydana gelen Global gelişmeler bunu hızlandırmıştır. Büyük şehir merkezlerinde insanların ancak çekirdek aileler halinde bir yaşam sürdükleri ifade edilmektedir. Bunun neticesinde sosyal hayatta insanların gittikçe bireyselleşmesi akrabalık adı gibi kavramların sonunu getirmektedir. (Yavuz, 2013: 2) Günümüzde Akrabalık adları hakkında yapılan çalışmalara, Anadolu'da Tuncay Gülensoy (Gülensoy,1973-74: 283–318), Saadettin Gömeç, (Gömeç) ve Selim Emiroğlu (Emiroğlu, 1912:1691-1710), Serdar Yavuz (Yavuz,2013:71–91), Yongsog Li, (Li, 1993: 1) vb., Emel Adıgüzel, 2014:1-2) Kafkasya'da, Nuray Aliyeva vb. (Aliyeva, 2018: 1-13) ve Türkistan coğrafyasında Kaplan Kıran (Kaplankıran, 2017: 847–864), (Kurmanbayıully, Adılov, Alımbek,2024:257–277), Önder Saatçi, (Saatçi,2010:329–335) vb. örnek çalışmalar olarak gösterilmektedir. Irak Türkmen ağızlarında birçok alıntı kelime bulunmaktadır. Buna karşın günümüzde Irak Türkmen ağızlarında bilhassa Kerkük merkez ağızlarında bir hayli akrabalık adları bulunmasına rağmen, günümüzde kapsamlı bir çalışmanın yapılmaması bizi derinden üzmüştür. Osmanlı Devleti'nin yıkılışından sonra Kerkük ve benzeri şehirlerde yaşayan Türkmenler, ağızlarında yabancı unsurlara muhafaza etmişlerdir. Yani Arapça ve Farsça gibi dillerin etkisi görülse de, (Khairullah, 2019: 453) bu etkinin akrabalık adlarına serayet etmemesi, umut vericidir. Çünkü Genel Türkçe sahasında akrabalık adlarıyla ilgili yapılan çalışmalar çok önemlidir. Yabana da atılmamalıdır. Bu çalışmalar olmasaydı, Altay Dil Birliği Teorisi'nde bir arpa yolu alınamazdı. Teorinin ispatında, ses denklemlerinin yanı sıra, akrabalık adları kriteri de kullanılmıştır. Bu bilgiler ışığında Irak Türkmen ağızlarında kullanılan akrabalık adların tespit edilmesi daha da önem kazanmıştır. Çalışmamızın kapsam ve sınırlıkları göz önünde bulundurarak, sadece Kerkük merkez

ağızlarında akrabalık adları üzerinde durulacaktır ve bu çalışmanın da başka çalışmalara ışık tutacağı kanısındayız.

2. Kerkük Merkez Ağızlarının Diyalektoloji Sınırlıkları

Hasa Çayı Kerkük şehrinin göbeğinde geçen önemli nehirlerden biridir. Kerkük halkı bu nehre Hasa Suyu adını da vermektedirler. Hasa Çayı Kerkük şehrini merkez olarak, ikiye ayırmaktadır. Bunlardan ilki, Eski (Büyük) Yaka iken, Korya (Küçük) Yakası da şehrin ikinci önemli bölümünü teşkil etmektedir. Konumuz gereğince, her iki yakada yer alan Türkmen semtleri üzerinde duracağız. Çünkü bu semtler eski coğrafi koumları itibarıyla Kerkük şehir merkezindeki Türkmen ağızlarını oluşturmaktadır. Bu ağızlardan birisi "Musall" ağızıdır. Musalla ağızı Musalla semtinde yaşayan Türkmenler tarafından konuşulmaktadır. Dolayısıyla bu semtin kuruluş tarihi üzerinde durmamızda fayda vardır. Kerkük şehir tarihinden anlaşıyor ki, Kerkük şehri uzun yıllar sadece Kerkük Kalesi'nden ibaret kalmıştır. (Hâmîdî, 1993: 3) Kanuni Sultan Süleyman'ın 1534 yılındaki İrakeyn Seferi üzerine Matrakçı Nasuh'un çizdiği Kerkük şehir minyatürü de, dediklerimizi katıtlamaktadır. (Nakip, 2007: 88) Ayrıca, Türkiye Tapu – Kadastro Genel Müdürlüğü'nün eski kayıtlarına göre, 1548 yılında Kerkük Nahiyesi'ne (Nahiye Kerkük Kalesi'nden ibaret idi) bağlı toplam "53" köyün 8'inde 100 haneden fazla nüfus bulunmaktadır. Bu köylerden 3'nün ise; 200'ün üzerinde nüfusa sahip olmasıdır. Buna karşın merkezde (Kale'de) 342 hane bulunduğu aktarılmaktadır. Kale'de ikâmet eden Müslüman ve Hristiyanların tamamı Türkmenler'dir. Bunlardan başka Kerkük Kalesi'nde Yahudî grupları da varlıklarını sürdürmüşlerdir. Kerkük Kalesi'nde nüfusun artmasıyla birlikte, ardından da Kale'nin surları Osmanlılar tarafından tahkim edilmesi üzerine, Kale'nin nüfusunda bir hareketlilik yaşanmıştır. Kale'nin Türkmen ve Yahudî sakinleri Kale civarında kendilerine özgü yeni semtlerin çekirdeğini atmışlardır. Dolayısıyla buradaki ticaret merkezleri ve bunlara bitişik Piryadi, Bulak ve Avçı Mahalleri de kurulmuştur. Daha sonra bu mahallere Çukur ve Musalla Mahalleri de eklenmiştir. (Saatçi, 2007: 48). Çay Mahallesi de zaman dilimi içerisinde bu mahallerin bir paçası hâline gelmiştir. Bahsi geçen mahallerin tamamı günümüzde "Muslla Senti" adı altında varlığını sürdürmektedir. Türkmenler Yahudilerle birlikte Musalla Mezarlığı'nın hem karşısında yer alan Araplar Mahallesinde yer almışlardır. Diğerleri ise; Piryadi Mahallesi'ni tercih etmişlerdir. Ancak 1948 yılında ve sonrasında Araplar ile İsraililer arasında meydana gelen savaşlar yüzünden, bölgedeki Yahudilerin tamamı Filistin topraklarına göç etmişlerdir. Günümüzde Musalla semti tam bir Türkmen semtidir. Musalla Senti dışı kapalı

olduğu için, burada Türkmen ağızlarının etnik tabakalaşmasına rastlanamaz. Kerkük şehir merkezinin ikinci ağızını oluşturan semte gelince, hiç kuşkusuz ki, Kasaphane ağızıdır. Bu semtte yapılaşma 50'li yıllardan itibaren başlamış ve 70'li yıllarda da tamamlanmıştır. Kasaphane arazisinin aslî sahibi, Molla Hassûn ailesidir. Molla Hassûn, kendine babadan miras yoluyla kalan arazileri, parsalleyerek, Türkmenlere satmışlardır. Bunun üzerine bugünkü Musalla Konut Evlerin hemen karşısında yer alan Eski Kasaphane sakinleri yeni inşa edilen Yeni Kasaphane'ye taşınmışlardır. Bunlara diğer Türkmen bölgelerinden yeni sâkinler eklenince, Kasaphane hâlis bir Türkmen semti hâline gelmiştir. Dolayısıyla Kasaphane semtinin büyümesini hazmedemeyen Baas Partisi, Filistin topraklarında uyguladığı iskân politikasının bir benzerini de burada uygulamaya başlamışlardır. Kasaphane ile Kürtlerin yoğun olarak yaşadığı el-Şorca Semti arasında Saddam Konut Evleri inşa edilirken, Kasaphane ile Musalla arasında da Musalla Konut Evleri inşa edilmiştir. bu doğrultuda, semtin güneye doğru büyümesini de engellemek için, el-Mendûde (Nur el-Evvel) ve el-Urûbe (Nur el-Sâni) Semtlerini inşa etmişlerdir. Buraya Kerkük'e bağlı el Havîce İlçesi başta olmak üzere, Diyale şehrinden de birçok Arap aşiret mensubunu getirmişlerdir. Bu semtlerdeki Araplar zaman dilimi içerisinde, Kasaphane'ye de nüfuz etmişlerdir. Böylece semtte, Cuburî, Cireysî, Duleyimî, Nuaymî, Zintarî, Ruceybî ve İshâkî gibi Arap aşiret mensupları da yerleşmişlerdir. 80'li yıllara gelindiğinde, Baas Partisi, el-Vilâde Köprüsü'nün yapımı buhane ederek, yüzlerce Türkmen evini yıkarak sâkinlerini de başka yerlere taşınmalarını neden olmuştur. Böylece bahsi geçen köprü Kasaphane Semti ile Arap semtleri arasında bir hançer olarak saplanmış. Kasaphane semtinde bütün Türkmen bölgelerinden insanlara rastlamak mümkündür. Dolayısıyla bu semt Musalla semtinden farklı olarak, dışa kapalı olmadığı için, burada Türkmen ağızlarının etnik tabakalaşmasına rastlamak mümkündür. Kerkük şehir merkezinin üçüncü Türkmen ağızı Korya ağızıdır. Dolayısıyla Korya Kerkük'ün Büyük Yakasını da oluşturmaktadır. Korya, İlhanlı döneminde, "Oryateli"nin bir parçası olmuştur. Oryatlar, Musul bölgesinden Kerkük'e dek geniş bir coğrafi bölgede yerleşmişlerdir. Yaptığımız çalışmalar sonucunda, Oryatların bir kısmı Kerkük Kalesi'ne yerleşirken, öteki Oryatlar ise; Korya Ovası'na yerleşmişlerdir. İşte Korya'nın çekirdiği bunlar tarafından atılmış ve adı da Oryatlara nispet edilmiştir. Oryatların bir zaman dilimi içerisinde bölgeyi terk edip Mısır'a yelken açsalar da, geriye kalanlar Hristiyanlıktan İslamiyet geçiş yapmışlardır. Burada üzerinde durulması gereken önemli bir husus vardır; günümüzde Korya Semti'nde Asurîler, Ermenîler ve Süryanîler de yaşamaktadır. Korya Yakası'nda kendilerine

özgü "Almaz" Semti'nde oturmaktadırlar.— 2003 sonrasında bunların birçoğu "Şirew" Semti'nde kendilerine özgü bir mahalleye taşınmışlardır. Osmanlı Döneminde, 1881 – 1883 Genel Nüfus sayımında, Musul Vilayeti'nin Kerkük şehrinde "2" Rum ve "243" Katolik'ten bahsedilmektedir. Buna karşılık, 1895 nüfus sayımında, Rumlardan bahsedilmezken, Katoliklerin sayısını "1117" olarak gösterilmektedir. Bu nüfus sayımlarında en çok dikkatimizi çeken konulardan birisi de Kerkük'te başka Hristiyan gruplardan bahsedilmemesidir. Bahsedilmeyen gruplar, daha önce Kerkük şehrinde var oldukları lanse edilen Ermeniler, Asuriler ve Keldaniler'dir. İngilizler belirli siyasî amaçlar doğrultusunda, bu gayrimüslim toplulukları getittirip Korya Yakası'na iskan ettirmişlerdir. Asker olmanın yanı sıra, Irak Petrol Şirketi'nde sivil olarak çalıştırmışlardır. İngilizler, Kerkük şehir merkezinde uyguladıkları politika icabı Türkmenleri Irak Petrol Şirketi'nde "vasıfsız işçi" olarak çalıştırırken, Hristiyanları "Staff" olarak çalıştırmışlardır. (Duman, 2007: 148) Kanunî Sultan Süleyman dönemine ait, Tahrir defterlerine dönersek, bahsi geçen nüfus sayımlarındaki "Rum" ve "Katolik"lere ratlamamaktayız. Biz burada merkezden bahsetmekteyiz. Korya'nın 70 haneden oluştuğu ve bunların tamamın Müslüman olduğu bilgisi kayda geçmektedir. Burada bir parantez açalım; Oryatların bu dönemde tamamı Müslüman olduysalar da, Müslüman olmayan Oryatlar da varlıklarını Kerkük Kalesi'nde sürdürmüşlerdir. Konumuza dönersek, zaman dilimi içersinde Korya sakinlerine yeni Türkmen grupları da eklenmişlerdir. Kerkük şehir merkezi büyümeye yüz tutmasıyla birlikte, yavaş yavaş Korya Köyü de, Kerkük'ün en büyük Türkmen yerleşim merkezlerinden birisi hâline getirilmiştir. H.1249 (M.1833) Kerkük Mutasarrıfı İnce Bayraktarzâde Mehmet Paşa'nın bu yakada Şaturlu Mahallesi'nde bir hükümet konağı inşa etmesi, Kerkük şehir merkezinin kentsel gelişiminin başlangıcı olmuştur. Korya Yakası'nın Eski Yaka'ya doğru gelişimi, daha erken tarihte başlamıştır. Nitekim bugün Cumhuriyet Caddesi yakınında, yıkılmış olan Şarkıyye Ortaokulu'nun arkasında bulunan Neftçizâde İbrahim Bey Camisi, bunun somut bir kanıtıdır. Bu camide yer alan bir kitâbeye göre; köhne bir duruma gelen eserin H.1256 (M. 1840) tarihinde yenilendiği yazılmaktadır. Günümüzde de tekrar yenilenmiş olan bu camiden başka, Korya Yakası'nın dokusunu Eski Yaka'ya yaklaştıran Ahmet Hanekâh Camisi'ne veyaht Tekesi'ne de işaret etmek yerinde olacaktır. Çok yaşlı olan kişilerden edindiğimiz bilgilere göre; Korya'daki yerleşim alanı ile Hassa Çayı arasında kalan kesimde büyük bir mezarlık vardı. Ve bu mezarlığın imara açılması sonucunda, Korya kesiminin gelişerek, Eski yaka ile birleşmeye yaklaştığı anlaşılmaktadır. Bu gelişme ışığında, 1890 tarihinde, Korya Yakası'nda

"Begler", "Şaturlu" ve "Sarıkahya" adında üç yeni mahallenin temeli atılmıştır. Özellikle Türklere özgü olan ve at üstünde oynan gelenekesel "Cirit" oyunlarının anısını günümüze taşıyan "Cirit Meydanı", Korya'nın eski dokusunun önemli bir merkezidir. (Saatçi, 2007: 57) Korya Yakası XX. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren Türkmen aileleri tarafından büyük ilgi görmüşlerdir. Kerkük – Bağdat Demir Yolu'nun yapımı da eklenince, Korya Yakası'nın değeri bir kat daha artmıştır. Dolayısıyla Korya Yakası'nın büyük gelişimi 1960 yıllarından sonra başlamıştır. Bu yıllarda "Hamzeli" ile "Tisin" Köyleri Kerkük şehir merkezinin birer semti hâline gelmişlerdir. el Muhatta "Kerkük Tren İstasyonu" Yolu'ndan sonra en çok rağbet gören yerlerden biri de Bağdat Yolu olmuştur. Burada modren villalar yapılmıştır. (Saatçi, 2007: 51-57) Türkmen semti Korya'nın güneye doğru gelişimini içine sindirmeyen Baas Partisi Araplaştırma ve İskan politikası doğrultusunda yeni semtler inşasına başlamışlardır. Buna rağmen günümüzde Korya Semti hâlâ eski coğrafi dokusuna muhafaza etmektedir. Bu sınırlar içindeki Türkmenler de Korya ağzını oluşturmaktadırlar. Bütün bu anlattıklarımızdan anlaşılıyor ki, Kerkük merkez ağızları Korya başta olmak üzere, Kasaphane ve Musalla ağızlarından oluşmaktadırlar. (Jasim, 2024: 589)

3. Kerkük Merkez Ağızlarında Kullanılan Akrabalık Adları

3.1. Musalla Ağızında Kullanılan Akrabalık Adları

3.1.1. $\cup A \upharpoonright \beta \iota$ "abi"

3.1.2. $A \beta \cup \supset A$ "abla"

3.1.3. $A \cup \delta A \mu$ "adam"

3.1.4. $A \theta P A \cup \beta A$ "akraba"

3.1.5. $A P \cup B A \delta$ "avrat, karı, eş"

3.1.6. $A P \cup B A \delta A \cup \delta A \mu$ "karı koca"

3.1.7. $A P \cup B A \delta \cup (\cup \Sigma A \xi$ "çoluk çocuk"

3.1.8. $A Z \cup \delta A \delta$ "acdad"

3.1.9. $A \nu \cup \nu A$ "anne"

3.1.10. $\beta A \cup \beta A$ "baba"

3.1.11. $\beta A \cup \beta A A P \cup B A \upharpoonright \delta \rightarrow$ ("babanın karısı"

3.1.12. $\beta A \cup \beta A \upharpoonright \rightarrow (\xi, \beta A \cup \beta A \upharpoonright \rightarrow (\otimes$ "babalık"

3.1.13. $\cup \beta A \upharpoonright d \square Z \rightarrow$ ("bacı, kz kardeş"

3.1.14. $\cup \chi \psi \upharpoonright \square \Sigma \psi (\chi \cup \beta A \upharpoonright d \square Z \rightarrow$ ("küçük bacı, küçük kız kardeş"

3.1.15. $\cup \beta A \upharpoonright d \square Z \rightarrow \cup \square \upharpoonright \otimes \supset \cup$ ("yeğen"

3.1.16. $\cup \beta A \upharpoonright d \square Z \rightarrow (\cup \theta H \rightarrow \zeta \rightarrow$ ("yeğen"

3.1.17. $\cup \beta A \upharpoonright d \square Z \rightarrow (\cup \chi \theta \iota \Sigma \sigma \iota$ ("enişte"

3.1.18. $\beta A \cup \supset A$ "küçük çocuk, yavru"

- 3.1.19. $\beta A d \square Z A \cup n A \xi$ "Bacanak"
- 3.1.20. $\beta E \beta \cup \beta E$ "küçük çocuk, yavru"
- 3.1.21. $\cup \beta E \upharpoonright \varphi \varphi \psi (\chi \cup \beta A \upharpoonright d \square Z \rightarrow)$ "abla"
- 3.1.22. $\cup \beta E \upharpoonright \varphi \varphi \psi (\chi \theta A P \cup d A \Sigma$ "abi"
- 3.1.23. $\cup \beta E s \lambda E \mu E$ "üvey evlâd"
- 3.1.24. $\cup \beta i \beta i$ ("anne anne, baba anne"
- 3.1.25. $\sqrt{\leftrightarrow} \Sigma \cup P e t$ "aşiret"
- 3.1.26. $\cup \sqrt{\leftrightarrow} \upharpoonright \mu \mu i$ ("amca"
- 3.1.27. $\cup \sqrt{\leftrightarrow} \upharpoonright \mu \mu i (\cup \square \upharpoonright \otimes \supset \cup$ "kuzen, amcanın oğlu"
- 3.1.28. $\cup \sqrt{\leftrightarrow} \upharpoonright \mu \mu i (\cup \theta H \rightarrow \zeta \rightarrow)$ "amcanın kızı"
- 3.1.29. $\cup \sqrt{\leftrightarrow} \upharpoonright \mu \mu i (\cup (\cup \Sigma A \upharpoonright \otimes \rightarrow)$ "amacanın çocukları"
- 3.1.30. $\cup \sqrt{\leftrightarrow} \upharpoonright \mu \mu i (A P \cup B A \upharpoonright \delta \rightarrow)$ "amacanın karısı"
- 3.1.31. $\sqrt{\leftrightarrow} \cup \tau E$ "hala"
- 3.1.32. $\sqrt{\leftrightarrow} \cup \tau E \cup \square \upharpoonright \otimes \supset \cup$ "halanın oğlu"
- 3.1.33. $\sqrt{\leftrightarrow} \cup \tau E \cup \theta H \rightarrow \zeta \rightarrow$ "halanın kızı"
- 3.1.34. $\sqrt{\leftrightarrow} \cup \tau E \cup (\cup \Sigma A \upharpoonright \otimes \rightarrow)$ ("halanın kızı"
- 3.1.35. $\sqrt{\leftrightarrow} \cup \tau E \cup \chi \vartheta i \Sigma \sigma i$ "halanın kocası"
- 3.1.36. $\cup E \upharpoonright \lambda \tau i$ "elti"
- 3.1.37. $\cup \delta A \upharpoonright \varphi \rightarrow$ "dayı"
- 3.1.38. $\cup \delta A \upharpoonright \varphi \rightarrow (\cup \square \upharpoonright \otimes \supset \cup$ "dayının oğlu"
- 3.1.39. $\cup \delta A \upharpoonright \varphi \rightarrow (\cup \theta H \rightarrow \zeta \rightarrow)$ "dayının kızı"
- 3.1.40. $\cup \delta A \upharpoonright \varphi \rightarrow (\cup (\cup \Sigma A \upharpoonright \otimes \rightarrow)$ "dayı çocukları"
- 3.1.41. $\cup \delta A \upharpoonright \varphi \rightarrow (A P \cup B A \upharpoonright \delta \rightarrow)$ "dayının karısı"
- 3.1.42. $\delta A \varphi A \cup \zeta A$ "teyze"
- 3.1.43. $\delta A \varphi A \cup \zeta A \cup \theta H \rightarrow \zeta \rightarrow$ "teyzenin kızı"
- 3.1.44. $\delta A \varphi A \cup \zeta A \cup \square \upharpoonright \otimes \supset \cup$ "teyzenin oğlu"
- 3.1.45. $\delta A \varphi A \cup \zeta A \cup (\cup \Sigma A \upharpoonright \otimes \rightarrow)$ "teyzenin çocukları"
- 3.1.46. $\delta E \cup \delta E$ "dede, abi"
- 3.1.47. $E \cup \beta E$ "ebe"
- 3.1.48. $\cup \varepsilon B A P \cup B A \upharpoonright \delta \rightarrow$ "ev hanımı"
- 3.1.49. $\cup \varepsilon \upharpoonright B \lambda i$ "evli"
- 3.1.50. $\cup \varepsilon \upharpoonright B \lambda i (\lambda i (\xi$ "evlilik"
- 3.1.51. $\cup \varepsilon B \lambda E \delta$ "evlat"
- 3.1.52. $\cup \varepsilon \upharpoonright B i (\nu A \cup \delta A \upharpoonright \mu \rightarrow)$ "evin erkeği, koca"
- 3.1.53. $\varepsilon \upharpoonright B i (\nu \cup (\cup \Sigma A \upharpoonright \otimes \rightarrow)$ "evin çocuğu"
- 3.1.54. $\cup \varepsilon \upharpoonright B i (\nu \nu E \cup \nu E \upharpoonright \sigma i$ "evin annesi, evin hanımı"
- 3.1.55. $\cup \varepsilon \upharpoonright B i (\nu \beta A \cup \beta A \upharpoonright \sigma \rightarrow)$ "evin erkeği, evin babası"
- 3.1.56. $\cup \sigma \psi \tau H \nu E \cup \nu E$ "süt anne"

- 3.1.57. $\cup\tau\Box\varphi$ "düğün"
- 3.1.58. $\nu E\cup\nu E$ "anne"
- 3.1.59. $\nu E\cup\nu E \cup\theta H\rightarrow\zeta 8$ "anne Kız"
- 3.1.60. $\nu E\cup\nu E \upharpoonright\lambda_1\xi$ "annelik"
- 3.1.61. $\nu E\cup\nu E \beta A\cup\beta A$ "anne baba, aile"
- 3.1.62. $\cup\mid E \upharpoonright\lambda_1(\nu$ "gelin"
- 3.1.63. $\cup\mid E \upharpoonright\lambda_1(\nu \chi\vartheta\psi(PE\cup\chi\vartheta E\nu$ "gelin damat"
- 3.1.64. $\cup\mid E \upharpoonright\lambda_1(\nu \cup\beta A \upharpoonright d\Box Z\rightarrow($ "gelin baci"
- 3.1.65. $\cup\mid\psi\nu\psi($ "kuma"
- 3.1.66. $\cup\xi A \upharpoonright\nu\rightarrow(\mu$ "hanım"
- 3.1.67. $\cup\xi A \upharpoonright\tau\nu(\nu$ "hatun"
- 3.1.68. $\cup\xi\rightarrow s\rightarrow(\mu$ "hısım"
- 3.1.69. $\cup\xi\rightarrow\rightarrow\xi\rightarrow(\zeta A\nu$ "kalabalık aile"
- 3.1.70. $\cup\Box E \upharpoonright d\Box Z d\Box Z\upharpoonright($ "evin babası"
- 3.1.71. $\cup\xi E\tau H \nu E\cup\nu E$ "hatun anne, anne anne, baba anne"
- 3.1.72. $\Box E \upharpoonright d\Box Z d\Box Z\upharpoonright(\varphi\varphi E$ "evin annesi"
- 3.1.73. $\cup\chi\vartheta\upharpoonright\Sigma\upharpoonright($ "koca"
- 3.1.74. $\chi\vartheta\psi(PE\cup\chi\vartheta E\nu$ "damat"
- 3.1.75. $\chi\vartheta\downarrow P\cup\pi E$ "küçük çocuk, yavru"
- 3.1.76. $\theta AP\cup\delta A\Sigma$ "kardeş"
- 3.1.77. $\theta AP\cup\delta A\Sigma \Box \upharpoonright\otimes\supset\nu($ "yeğen"
- 3.1.78. $\theta AP\cup\delta A\Sigma \cup\theta H\rightarrow\zeta\rightarrow($ "yeğen"
- 3.1.79. $\cup\theta HE \upharpoonright\varphi\upharpoonright(n \cup\Box \upharpoonright\otimes\supset\nu(, \cup\theta e \upharpoonright\varphi\nu\upharpoonright($ oğlu "kayınbirader"
- 3.1.80. $\cup\theta HE \upharpoonright\varphi\upharpoonright(n \cup\theta H\rightarrow\zeta\rightarrow(, \cup\theta e \upharpoonright\varphi\nu\upharpoonright($ Kızı "kayın kızı"
- 3.1.81. $\cup\theta HE \upharpoonright\varphi\upharpoonright(n \beta A\cup\beta A$ "kayınpeder"
- 3.1.82. $\theta HE \upharpoonright\varphi\upharpoonright(n \nu E\cup\nu E$ "kayınvâlide"
- 3.1.83. $\cup\theta HE \upharpoonright\varphi\upharpoonright(n \cup\theta\upsilon\delta A$ "dünür"
- 3.1.84. $\cup\theta HE \upharpoonright\varphi\nu\upharpoonright(\cup\Box \upharpoonright\otimes\supset\nu(\nu\nu(\nu \cup\sqrt{\leftrightarrow} \upharpoonright\mu\mu\upharpoonright(\sigma\upharpoonright($ "kayın oğlun amcası"
- 3.1.85. $\cup\theta HE \upharpoonright\varphi\nu\upharpoonright(\Box \upharpoonright\otimes\supset\nu(\nu\nu(\nu \cup\delta A \upharpoonright\varphi\rightarrow(\sigma\rightarrow($ "kayın oğlun dayısı"
- 3.1.86. $\cup\theta HE \upharpoonright\varphi\nu\upharpoonright(\cup\Box \upharpoonright\otimes\supset\nu(\nu\nu(\nu \sqrt{\leftrightarrow} \cup\tau E \upharpoonright\sigma\upharpoonright($ "Kayın oğlun halası"
- 3.1.87. $\cup\theta HE \upharpoonright\varphi\nu\upharpoonright(\cup\Box \upharpoonright\otimes\supset\nu(\nu\nu(\nu \delta A\varphi A\cup\zeta A \upharpoonright\sigma\rightarrow($ "kayın oğlun teyzesi"
- 3.1.88. $\cup\theta HE \upharpoonright\varphi\nu\upharpoonright(\cup\Box \upharpoonright\otimes\supset\nu(\nu\nu(\nu \theta AP\cup\delta A \upharpoonright\Sigma\rightarrow($ "kayın oğlun kardeşi"
- 3.1.89. $\theta HE \upharpoonright\varphi\nu\upharpoonright(\Box \upharpoonright\otimes\supset\nu(\nu\nu(\nu \beta A \upharpoonright d\Box Z\rightarrow(\sigma\rightarrow($ "kayın oğlun kız kardeşi"
- 3.1.90. $\cup\theta H\rightarrow\zeta 8 \beta E \cup\theta H\rightarrow\zeta 8$ "karşılıklı evlenme, karşı tarafa kız verip kız almak"

3.1.91. $\theta \sqcup d \sqcup Z A$ "deude"

3.1.92. $\sqcup \sqcup \sqcup u \sqcup$ "oğul"

3.1.93. $\sqcup \sqcup \sqcup A v$ "oğlan"

3.1.94. $\sqcup \sqcup | E \varphi$ "üvey"

3.1.95. $\sqcup \sqcup | E \varphi \sqcup \theta H \rightarrow \zeta \delta$ "üvey kız"

3.1.96. $\sqcup \sqcup | E \varphi \sqcup \sqcup \sqcup A v$ "üvey oğlan"

3.1.97. $\sqcup \sqcup | E \varphi \theta A P \sqcup \delta A \Sigma$ "üvey kardeş"

3.1.98. $\sqcup \sqcup | E \varphi \sqcup \beta A \sqcup d \sqcup Z \rightarrow$ ("üvey kız kardeş"

3.1.99. $\sqcup \sqcup | E \varphi \beta A \sqcup \beta A$ "üvey baba"

3.1.100. $\sqcup \sqcup | E \varphi v E \sqcup v E$ "üvey anne"

3.1.101. $\sqcup \sqcup | E \varphi v (\sqcup \Sigma A \otimes$ "üvey çocuk"

3.1.102. $\sqcup \sqcup \zeta \delta \sqcup \beta A \sqcup d \sqcup Z \rightarrow$ ("üvey olmayan kız kardeş"

3.1.103. $\sqcup \sqcup \zeta \beta A \sqcup \beta A$ "üvey olmayan baba"

3.1.104. $\sqcup \sqcup \zeta \theta A P \sqcup \delta A \Sigma$ "üvey olmayan kardeş"

3.1.105. $\sqcup \sqcup \zeta v E \sqcup v E$ "üvey olmayan anne"

3.1.106. $v (\sqcup \Sigma A \xi$ "çocuk"

3.1.107. $v (\sqcup \Sigma A \sqcup \otimes \rightarrow (v \rightarrow (v v (\sqcup \Sigma A \sqcup \otimes \rightarrow$ ("torun"

3.2. Kasaphane Ağzında Kullanılan Akrabalık Adları

3.2.1. $\sqcup A \sqcup \beta i$ "abi"

3.2.2. $A \beta \sqcup \sqcup A$ "abla"

3.2.3. $A \sqcup \delta A \mu$ "adam"

3.2.4. $A \theta P A \sqcup \beta A$ "akraba"

3.2.5. $A P \sqcup B A \delta$ "avrat, karı, eş"

3.2.6. $A P \sqcup B A \delta A \sqcup \delta A \mu$ "karı koca "

3.2.7. $A P \sqcup B A \delta v (\sqcup \Sigma A \otimes$ "çoluk çocuk"

3.2.8. $A Z \sqcup \delta A \delta$ "acdad"

3.2.9. $A v \sqcup v A$ "anne"

3.2.10. $\beta A \sqcup \beta A$ "baba"

3.2.11. $\beta A \sqcup \beta A A P \sqcup B A \sqcup \delta \rightarrow$ ("babanın karısı"

3.2.12. $\beta A \sqcup \beta A \sqcup \rightarrow (\otimes$ "babalık"

3.2.13. $\sqcup \beta A \sqcup d \sqcup Z \rightarrow$ ("bacı, kız kardeş"

3.2.14. $\sqcup \chi \psi t \sqcup \Sigma \psi (\chi, \sqcup \chi \psi t \sqcup \Sigma t \sqcup \Sigma \psi (\chi, \sqcup \chi \psi t \sqcup \Sigma t \sqcup \Sigma \psi (|, \sqcup \beta A \sqcup d \sqcup Z \rightarrow$ "küçük bacı, küçük kız kardeş"

3.2.15. $\sqcup \beta A \sqcup d \sqcup Z \rightarrow (\sqcup \sqcup \sqcup \otimes \sqcup$ "yeğen"

3.2.16. $\sqcup \beta A \sqcup d \sqcup Z \rightarrow (\sqcup \theta H \rightarrow \zeta \rightarrow$ "yeğen"

3.2.17. $\sqcup \beta A \sqcup d \sqcup Z \rightarrow (\sqcup \chi \vartheta i \Sigma \sigma i$ "enişte"

3.2.18. $\beta A \sqcup \sqcup A$ "küçük çocuk, yavru"

- 3.2.19. $\beta A d \square Z A \cup n A \otimes$ "bacanak"
- 3.2.20. $\beta E \beta \cup \beta E$ "küçük çocuk, yavru"
- 3.2.21. $\cup \beta E \sqcap \phi \phi \psi (\chi \cup \beta E \sqcap \phi \phi \psi (|, \cup \beta E \sqcap \phi \phi \psi (| \vartheta \cup \beta A \sqcap d \square Z \rightarrow ($ "abla"
- 3.2.22. $\cup \beta E \sqcap \phi \phi \psi (\chi, \cup \beta E \sqcap \phi \phi \psi (|, \cup \beta E \sqcap \phi \phi \psi (| \vartheta \theta A P \cup d A \Sigma$ "abi"
- 3.2.23. $\cup \beta E s \lambda E \mu E$ "üvey evlâd"
- 3.2.24. $\cup \beta i \beta i ($ "anne anne, baba anne"
- 3.2.25. $\sqrt{\leftrightarrow} \Sigma \cup P E \tau$ "aşiret"
- 3.2.26. $\cup \sqrt{\leftrightarrow} \sqcap \mu \mu i ($ "amca"
- 3.2.27. $\cup \sqrt{\leftrightarrow} \sqcap \mu \mu i (\cup \square \sqcap \otimes \supset \cup ($ "kuzen, amcanın oğlu"
- 3.2.28. $\cup \sqrt{\leftrightarrow} \sqcap \mu \mu i (\cup \theta H \rightarrow \zeta \rightarrow ($ "amcanın kızı"
- 3.2.29. $\cup \sqrt{\leftrightarrow} \sqcap \mu \mu i (\cup (\cup \Sigma A \sqcap \otimes \rightarrow ($ "amacanın çocukları"
- 3.2.30. $\cup \sqrt{\leftrightarrow} \sqcap \mu \mu i (A P \cup B A \sqcap \delta \rightarrow ($ "amacanın karısı"
- 3.2.31. $\cup \sqrt{\leftrightarrow} \nu \nu E$ "anne anne, anne baba"
- 3.2.32. $\sqrt{\leftrightarrow} \cup \tau E$ "hala"
- 3.2.33. $\sqrt{\leftrightarrow} \cup \tau E \cup \square \sqcap \otimes \supset \cup ($ "halanın oğlu"
- 3.2.34. $\sqrt{\leftrightarrow} \cup \tau E \cup \theta H \rightarrow \zeta \rightarrow ($ "halanın kızı"
- 3.2.35. $\sqrt{\leftrightarrow} \cup \tau E \cup (\cup \Sigma A \sqcap \otimes \rightarrow (($ "halanın kızı"
- 3.2.35. $\sqrt{\leftrightarrow} \cup \tau E \cup \chi \vartheta i \Sigma \sigma i ($ "halanın kocası"
- 3.2.36. $\cup E \sqcap \lambda \tau i ($ "elti"
- 3.2.37. $\cup \delta A \sqcap \phi \rightarrow ($ "dayı"
- 3.2.38. $\cup \delta A \sqcap \phi \rightarrow (\cup \square \sqcap \otimes \supset \cup ($ "dayının oğlu"
- 3.2.39. $\cup \delta A \sqcap \phi \rightarrow (\cup \theta H \rightarrow \zeta \rightarrow ($ "dayının kızı"
- 3.2.40. $\cup \delta A \sqcap \phi \rightarrow (\cup (\cup \Sigma A \sqcap \otimes \rightarrow ($ "dayı çocukları"
- 3.2.41. $\cup \delta A \sqcap \phi \rightarrow (A P \cup B A \sqcap \delta \rightarrow ($ "dayının karısı"
- 3.2.42. $\delta A \phi \cup \zeta A$ "teyze"
- 3.2.43. $\delta A \phi \cup \zeta A \cup \theta H \rightarrow \zeta \rightarrow ($ "teyzenin kızı"
- 3.2.44. $\delta A \phi \cup \zeta A \cup \square \sqcap \otimes \supset \cup ($ "teyzenin oğlu"
- 3.2.45. $\delta A \phi \cup \zeta A \cup (\cup \Sigma A \sqcap \otimes \rightarrow ($ "teyzenin çocukları"
- 3.2.46. $\delta E \cup \delta E$ "dede, abi"
- 3.2.47. $E \cup \beta E$ "ebe"
- 3.2.48. $\cup \varepsilon B A P \cup B A \sqcap \delta \rightarrow ($ "ev hanımı"
- 3.2.49. $\cup \varepsilon \sqcap B \lambda i ($ "evli"
- 3.2.50. $\cup \varepsilon \sqcap B \lambda i (\lambda i (\otimes$ "evlilik"
- 3.2.51. $\cup \varepsilon B \lambda E \delta$ "evlat"
- 3.2.52. $\cup \varepsilon \sqcap B i (\nu A \cup \delta A \sqcap \mu \rightarrow ($ "evin erkeği, koca"
- 3.2.53. $\varepsilon \sqcap B i (\nu \cup (\cup \Sigma A \sqcap \otimes \rightarrow ($ "evin çocuğu"
- 3.2.54. $\cup \varepsilon \sqcap B i (\nu \nu E \cup \nu E \sqcap \sigma i ($ "evin annesi, evin hanımı"
- 3.2.55. $\cup \varepsilon \sqcap B i (\nu \beta A \cup \beta A \sqcap \sigma \rightarrow ($ "evin erkeği, evin babası"

- 3.2.56. $\cup\sigma\psi\tau H \cup E\cup vE$ "süt anne"
 3.2.57. $\cup\tau\Box\phi$ "dügün"
 3.2.58. $\mu A\cup\mu A$ "anne"
 3.2.59. $\cup E\cup vE$ "anne"
 3.2.60. $\cup E\cup vE \cup\theta H\rightarrow\zeta 8$ "anne Kız"
 3.2.61. $\cup E\cup vE \lceil\lambda_1 \rceil\otimes$ "annelik"
 3.2.62. $\cup E\cup vE \beta A\cup\beta A$ "anne baba, aile"
 3.2.63. $\cup \lceil E \rceil\lceil_1(v$ "gelin"
 3.2.64. $\cup \lceil E \rceil\lceil_1(v, \cup \lceil 9E \rceil\lceil_1(v \chi 9\psi(PE\cup\chi 9Ev$ "gelin damat"
 3.2.65. $\cup \lceil E \rceil\lceil_1(v, \cup \lceil 9E \rceil\lceil_1(v \cup\beta A \lceil d\Box Z\rightarrow($ "gelin baci"
 3.2.65. $\cup \lceil \psi v\psi($ "kuma"
 3.2.66. $\cup \xi A \lceil v\rightarrow(\mu$ "hanım"
 3.2.67. $\cup \xi A \lceil \tau v(v$ "hatun"
 3.2.68. $\cup \xi\rightarrow s\rightarrow(\mu$ "hısım"
 3.2.69. $\xi\rightarrow(\supset\xi\rightarrow(\cup\zeta Av$ "kalabalık aile"
 3.2.70. $\cup\Box\cup E\beta E$ "anne anne, baba anne"
 3.2.71. $\cup\Box E \lceil d\Box Z d\Box Z_1($ "evin babası"
 3.2.72. $\Box E \lceil d\Box Z d\Box Z_1(\phi\phi E$ "evin annesi"
 3.2.73. $\cup\chi 9_1\Sigma_1($ "koca"
 3.2.74. $\chi 9\psi(PE\cup\chi 9Ev$ "damat"
 3.2.75. $\chi 9\lceil P\cup\pi E$ "küçük çocuk, yavru"
 3.2.76. $\theta AP\cup\delta A\Sigma$ "kardeş"
 3.2.77. $\theta AP\cup\delta A\Sigma \cup\Box \lceil\otimes\supset v($ "yeğen"
 3.2.78. $\theta AP\cup\delta A\Sigma \cup\theta H\rightarrow\zeta\rightarrow($ "yeğen"
 3.2.79. $\cup\theta HE \lceil\phi_1(n \cup\Box \lceil\otimes\supset v(, \cup\theta e \lceil\phi v_1($ oğlu "kayınbirader"
 3.2.80. $\cup\theta HE \lceil\phi_1(n \cup\theta H\rightarrow\zeta\rightarrow(, \cup\theta e \lceil\phi v_1($ Kızı "kayın kızı"
 3.2.81. $\cup\theta HE \lceil\phi_1(n \beta A\beta A$ "kayınpeder"
 3.2.82. $\theta HE \lceil\phi_1(n \cup E\cup vE$ "kayınvâlide"
 3.2.83. $\cup\theta HE \lceil\phi_1(n \cup\theta v\delta A$ "dünür"
 3.2.84. $\cup\theta HE \lceil\phi v_1(\cup\Box \lceil\otimes\supset v(v(v \cup\sqrt{\leftrightarrow} \lceil\mu\mu_1(\sigma_1($ "kayın oğlun amcası"
 3.2.85. $\cup\theta HE \lceil\phi v_1(\Box \lceil\otimes\supset v(v(v \cup\delta A \lceil\phi\rightarrow(\sigma\rightarrow($ "kayın oğlun dayısı"
 3.2.86. $\cup\theta HE \lceil\phi v_1(\cup\Box \lceil\otimes\supset v(v(v \sqrt{\leftrightarrow} \cup\tau E \lceil\sigma_1($ "kayın oğlun halası"
 3.2.87. $\cup\theta HE \lceil\phi v_1(\cup\Box \lceil\otimes\supset v(v(v \delta A\phi\cup\zeta A \lceil\sigma\rightarrow($ "kayın oğlun teyzesi"
 3.2.88. $\cup\theta HE \lceil\phi v_1(\cup\Box \lceil\otimes\supset v(v(v \theta AP\cup\delta A \lceil\Sigma\rightarrow($ "kayın oğlun kardeşi"

3.2.89. $\theta H E \uparrow \varphi \vee (\square \uparrow \otimes \supset \vee \vee (\vee \beta A \uparrow d \square Z \rightarrow (\sigma \rightarrow (\sigma$ "kayın oğlun kız kardeşi"

3.2.90. $\cup \theta H \rightarrow \zeta 8 \beta E \cup \theta H \rightarrow \zeta 8$ "karşılıklı evlenme, karşı tarafa kız verip kız almak"

3.2.91. $\theta \square \cup d \square Z A$ "de $\cup$ de"

3.2.92. $\cup \square \uparrow \otimes u (\supset$ "oğul"

3.2.93. $\square \otimes \cup \supset A \vee$ "oğlan"

3.2.94. $\downarrow \cup | E \varphi, \downarrow \cup | \vartheta E \varphi$ "üvye"

3.2.95. $\downarrow \cup | E \varphi, \downarrow \cup | \vartheta E \varphi \cup \theta H \rightarrow \zeta 8$ "üvey kız"

3.2.96. $\downarrow \cup | E \varphi, \downarrow \cup | \vartheta E \varphi \square \otimes \cup \supset A \vee$ "üvey oğlan"

3.2.97. $\downarrow \cup | E \varphi, \downarrow \cup | \vartheta E \varphi \theta A P \cup \delta A \Sigma$ "üvey kardeş"

3.2.98. $\downarrow \cup | E \varphi, \downarrow \cup | \vartheta E \varphi \cup \beta A \uparrow d \square Z \rightarrow (\sigma$ "üvey kız kardeş"

3.2.99. $\downarrow \cup | E \varphi, \downarrow \cup | \vartheta E \varphi \beta A \cup \beta A$ "üvey baba"

3.2.100. $\downarrow \cup | E \varphi, \downarrow \cup | \vartheta E \varphi \vee E \cup \vee E$ "üvey anne"

3.2.101. $\downarrow \cup | E \varphi, \downarrow \cup | \vartheta E \varphi \cup (\cup \Sigma A \otimes$ "üvey çocuk"

3.2.102. $\cup \downarrow \zeta 8 \cup \beta A \uparrow d \square Z \rightarrow (\sigma$ "üvey olmayan kız kardeş"

3.2.103. $\cup \downarrow \zeta \beta A \cup \beta A$ "üvey olmayan baba"

3.2.104. $\cup \downarrow \zeta \theta A P \cup \delta A \Sigma$ "üvey olmayan kardeş"

3.2.105. $\cup \downarrow \zeta \vee E \cup \vee E$ "üvey olmayan anne"

3.2.106. $\cup (\cup \Sigma A \otimes$ "çocuk"

3.2.107. $\cup (\cup \Sigma A \uparrow \otimes \rightarrow (\vee \rightarrow (\vee \cup (\cup \Sigma A \uparrow \otimes \rightarrow (\sigma$ "torun"

3.3. Korya Ağzında Kullanılan Akrabalık Adları

3.3.1. $\cup A \uparrow \beta \iota$ "abi"

3.3.2. $A \beta \cup \supset A$ "abla"

3.3.3. $A \cup \delta A \mu$ "adam"

3.3.4. $A \theta P A \cup \beta A$ "akraba"

3.3.5. $A P \cup B A \delta$ "avrat, karı, eş"

3.3.6. $A P \cup B A \delta A \cup \delta A \mu$ "karı koca "

3.3.7. $A P \cup B A \delta \cup (\cup \Sigma A \otimes$ "çoluk çocuk"

3.3.8. $A Z \cup \delta A \delta$ "acdad"

3.3.9. $A \vee \cup \vee A$ "anne"

3.3.10. $\beta A \cup \beta A$ "baba"

3.3.11. $\beta A \cup \beta A A P \cup B A \uparrow \delta \rightarrow (\sigma$ "babanın karısı"

3.3.12. $\beta A \cup \beta A \uparrow \supset \rightarrow (\otimes$ "babalık"

3.3.13. $\cup \beta A \uparrow d \square Z \rightarrow (\sigma$ "bacı, kız kardeş"

3.3.14. $\cup \chi \psi \uparrow \square \Sigma \psi (\chi, \cup \chi \psi \uparrow \square \Sigma \psi (\chi, \cup \chi \psi \uparrow \square \Sigma \psi (\chi, \cup \beta A \uparrow d \square Z \rightarrow (\sigma$ "küçük bacı, küçük kız kardeş"

3.3.15. $\cup \beta A \uparrow d \square Z \rightarrow (\sigma \cup \square \uparrow \otimes \supset \vee (\sigma$ "yeğen"

- 3.3.16. $\cup \beta A \downarrow d \square Z \rightarrow (\cup \theta H \rightarrow \zeta \rightarrow ($ "yeğen"
 3.3.17. $\cup \beta A \downarrow d \square Z \rightarrow (\cup \chi \theta \iota \Sigma \sigma \iota ($ "enişte"
 3.3.18. $\beta A \cup \supset A$ "küçük çocuk, yavru"
 3.3.19. $\beta A d \square Z A \cup n A \otimes$ "bacanak"
 3.3.20. $\beta E \beta \cup \beta E$ "küçük çocuk, yavru"
 3.3.21. $\cup \beta E \downarrow \phi \phi \psi (\chi, \cup \beta E \downarrow \phi \phi \psi (\downarrow \beta A \cup \beta A$ "anne baba"
 3.3.22. $\cup \beta E \downarrow \phi \phi \psi (\chi, \cup \beta E \downarrow \phi \phi \psi (\downarrow \cup \beta A \downarrow d \square Z \rightarrow ($ "abla"
 3.3.23. $\cup \beta E \downarrow \phi \phi \psi (\chi, \cup \beta E \downarrow \phi \phi \psi (\downarrow \theta A P \cup d A \Sigma$ "abi"
 3.3.24. $\cup \beta E \downarrow \phi \phi \psi (\chi, \cup \beta E \downarrow \phi \phi \psi (\downarrow v E \cup v E$ "anne anne"
 3.3.25. $\cup \beta E s \lambda E \mu E$ "üvey evlâd"
 3.3.26. $\cup \beta \iota \beta \iota ($ "anne anne, baba anne"
 3.3.27. $\sqrt{\leftrightarrow} \Sigma \cup P E \tau$ "aşiret"
 3.3.28. $\cup \sqrt{\leftrightarrow} \downarrow \mu \mu \iota ($ "amca"
 3.3.29. $\cup \sqrt{\leftrightarrow} \downarrow \mu \mu \iota (\cup \square \downarrow \otimes \supset v ($ "kuzen, amcanın oğlu"
 3.3.30. $\cup \sqrt{\leftrightarrow} \downarrow \mu \mu \iota (\cup \theta H \rightarrow \zeta \rightarrow ($ "amcanın kızı"
 3.3.31. $\cup \sqrt{\leftrightarrow} \downarrow \mu \mu \iota (v (\cup \Sigma A \downarrow \otimes \rightarrow ($ "amacanın çocukları"
 3.3.32. $\cup \sqrt{\leftrightarrow} \downarrow \mu \mu \iota (A P \cup B A \downarrow \delta \rightarrow ($ "amacanın karısı"
 3.3.33. $\cup \sqrt{\leftrightarrow} v v E$ "anne anne, anne baba"
 3.3.34. $\sqrt{\leftrightarrow} \cup \tau E$ "hala"
 3.3.35. $\sqrt{\leftrightarrow} \cup \tau E \cup \square \downarrow \otimes \supset v ($ "halının oğlu"
 3.3.36. $\sqrt{\leftrightarrow} \cup \tau E \cup \theta H \rightarrow \zeta \rightarrow ($ "halının kızı"
 3.3.37. $\sqrt{\leftrightarrow} \cup \tau E v (\cup \Sigma A \downarrow \otimes \rightarrow (($ "halının kızı"
 3.3.38. $\sqrt{\leftrightarrow} \cup \tau E \cup \chi \theta \iota \Sigma \sigma \iota ($ "halının kocası"
 3.3.39. $\cup E \downarrow \lambda \tau \iota ($ "elti"
 3.3.40. $\cup \delta A \downarrow \phi \rightarrow ($ "dayı"
 3.3.41. $\cup \delta A \downarrow \phi \rightarrow (\cup \square \downarrow \otimes \supset v ($ "dayının oğlu"
 3.3.42. $\cup \delta A \downarrow \phi \rightarrow (\cup \theta H \rightarrow \zeta \rightarrow ($ "dayının kızı"
 3.3.43. $\cup \delta A \downarrow \phi \rightarrow (v (\cup \Sigma A \downarrow \otimes \rightarrow ($ "dayı çocukları"
 3.3.44. $\cup \delta A \downarrow \phi \rightarrow (A P \cup B A \downarrow \delta \rightarrow ($ "dayının karısı"
 3.3.45. $\delta A \phi \cup \zeta A$ "teyze"
 3.3.46. $\delta A \phi \cup \zeta A \cup \theta H \rightarrow \zeta \rightarrow ($ "teyzenin kızı"
 3.3.47. $\delta A \phi \cup \zeta A \cup \square \downarrow \otimes \supset v ($ "teyzenin oğlu"
 3.3.48. $\delta A \phi \cup \zeta A v (\cup \Sigma A \downarrow \otimes \rightarrow ($ "teyzenin çocukları"
 3.3.49. $\delta E \cup \delta E$ "dede, abi"
 3.3.50. $E \cup \beta E$ "ebe"
 3.3.51. $\cup \varepsilon B A P \cup B A \downarrow \delta \rightarrow ($ "ev hanımı"
 3.3.52. $\cup \varepsilon \downarrow B \lambda \iota ($ "evli"
 3.3.53. $\cup \varepsilon \downarrow B \lambda \iota (\lambda \iota (\otimes$ "evlilik"

- 3.3.54. $\cup \varepsilon B \lambda E \delta$ "evlat"
 3.3.55. $\cup \varepsilon \lceil B \iota (v A \cup \delta A \rceil \mu \rightarrow$ ("evin erkeği, koca"
 3.3.56. $\varepsilon \lceil B \iota (v \cup (\cup \Sigma A \rceil \otimes \rightarrow$ ("evin çocuğu"
 3.3.57. $\cup \varepsilon \lceil B \iota (v v E \cup v E \rceil \sigma \iota$ ("evin annesi, evin hanımı"
 3.3.58. $\cup \varepsilon \lceil B \iota (v \beta A \cup \beta A \rceil \sigma \rightarrow$ ("evin erkeği, evin babası"
 3.3.59. $\cup \sigma \psi \tau H v E \cup v E$ "süt anne"
 3.3.60. $\cup \tau \square \varphi$ "düğün"
 3.3.61. $\mu A \cup \mu A$ "anne"
 3.3.62. $v E \cup v E$ "anne"
 3.3.63. $v E \cup v E \cup \theta H \rightarrow \zeta 8$ "anne kız"
 3.3.64. $v E \cup v E \lceil \lambda \iota \rceil \otimes$ "annelik"
 3.3.65. $v E \cup v E \beta A \cup \beta A$ "anne baba, aile"
 3.3.66. $\cup \lceil E \rceil \iota (v$ "gelin"
 3.3.67. $\cup \lceil E \rceil \iota (v \chi \vartheta \psi (P E \cup \chi \vartheta E v$ "gelin damat"
 3.3.68. $\cup \lceil E \rceil \iota (v \cup \beta A \rceil d \square Z \rightarrow$ ("gelin baci"
 3.3.69. $\cup \lceil \psi v \psi$ ("kuma"
 3.3.70. $\cup \xi A \rceil v \rightarrow (\mu$ "hanım"
 3.3.71. $\cup \xi A \rceil \tau v (v$ "hatun"
 3.3.72. $\cup \xi \rightarrow s \rightarrow (\mu$ "hısım"
 3.3.73. $\xi \rightarrow (\supset \xi \rightarrow (\cup \zeta A v$ "kalabalık aile"
 3.3.74. $\cup \square \cup E \beta E$ "anne anne, baba anne"
 3.3.75. $\cup \square E \rceil d \square Z d \square Z \iota$ ("evin babası"
 3.3.76. $\square E \rceil d \square Z d \square Z \iota (\varphi \varphi E$ "evin annesi"
 3.3.77. $\cup \chi \vartheta \iota \Sigma \iota$ ("koca"
 3.3.78. $\chi \vartheta \psi (P E \cup \chi \vartheta E v$ "damat"
 3.3.79. $\chi \vartheta \neg P \cup \pi E$ "küçük çocuk, yavru"
 3.3.80. $\theta A P \cup \delta A \Sigma$ "kardeş"
 3.3.81. $\theta A P \cup \delta A \Sigma \cup \square \rceil \otimes \supset v$ ("yeğen"
 3.3.82. $\theta A P \cup \delta A \Sigma \cup \theta H \rightarrow \zeta \rightarrow$ ("yeğen"
 3.2.83. $\cup \theta H E \rceil \varphi \iota (n \cup \square \rceil \otimes \supset v, \cup \theta e \rceil \varphi v \iota$ (oğlu "kayınbirader"
 3.2.84. $\cup \theta H E \rceil \varphi \iota (n \cup \theta H \rightarrow \zeta \rightarrow, \cup \theta e \rceil \varphi v \iota$ (Kızı "kayın Kızı"
 3.3.85. $\cup \theta H E \rceil \varphi \iota (n \beta A \beta A$ "kayınpeder"
 3.3.86. $\theta H E \rceil \varphi \iota (n v E \cup v E$ "kayınvâlide"
 3.3.87. $\cup \theta H E \rceil \varphi \iota (n \cup \theta v \delta A$ "dünür"
 3.3.88. $\cup \theta H E \rceil \varphi v \iota (\cup \square \rceil \otimes \supset v (v (v \cup \sqrt{\leftrightarrow} \rceil \mu \mu \iota (\sigma \iota$ "kayın oğlun amcası"
 3.3.89. $\cup \theta H E \rceil \varphi v \iota (\square \rceil \otimes \supset v (v (v \cup \delta A \rceil \varphi \rightarrow (\sigma \rightarrow$ "kayın oğlun dayısı"
 3.3.90. $\cup \theta H E \rceil \varphi v \iota (\cup \square \rceil \otimes \supset v (v (v \sqrt{\leftrightarrow} \cup \tau E \rceil \sigma \iota$ "kayın oğlun halası"

- 3.3.91. $\cup \theta H E \upharpoonright \varphi v_1 (\cup \square \upharpoonright \otimes \supset (v \cup (v \delta A \varphi \cup \zeta A \upharpoonright \sigma \rightarrow ($ "kayın oğlun teyzesi"
- 3.3.92. $\cup \theta H E \upharpoonright \varphi v_1 (\cup \square \upharpoonright \otimes \supset (v \cup (v \theta A P \cup \delta A \upharpoonright \Sigma \rightarrow ($ "kayın oğlun kardeşi"
- 3.3.93. $\theta H E \upharpoonright \varphi v_1 (\square \upharpoonright \otimes \supset (v \cup (v \beta A \upharpoonright d \square Z \rightarrow (\sigma \rightarrow ($ "kayın oğlun kız kardeşi"
- 3.3.94. $\cup \theta H \rightarrow \zeta 8 \beta E \cup \theta H \rightarrow \zeta 8$ "karşılıklı evlenme, karşı tarafa kız verip kız almak"
- 3.3.95. $\theta \square \cup d \square Z A$ "deude"
- 3.3.96. $\cup \square \upharpoonright \otimes u \supset$ "oğul"
- 3.3.97. $\square \otimes \cup \supset A v$ "oğlan"
- 3.3.98. $\downarrow \cup \upharpoonright E \varphi$ "üvey"
- 3.3.99. $\downarrow \cup \upharpoonright E \varphi \cup \theta H \rightarrow \zeta 8$ "ivey kız"
- 3.3.100. $\downarrow \cup \upharpoonright E \varphi \square \otimes \cup \supset A v$ "üvey oğlan"
- 3.3.101. $\downarrow \cup \upharpoonright E \varphi \theta A P \cup \delta A \Sigma$ "üvey kardeş"
- 3.3.102. $\downarrow \cup \upharpoonright E \cup \beta A \upharpoonright d \square Z \rightarrow ($ "üvey kız kardeş"
- 3.3.103. $\downarrow \cup \upharpoonright E \varphi \beta A \cup \beta A$ "üvey baba"
- 3.3.104. $\downarrow \cup \upharpoonright E \varphi v E \cup v E$ "üvey anne"
- 3.3.105. $\downarrow \cup \upharpoonright E \varphi v (\cup \Sigma A \otimes$ "üvey çocuk"
- 3.3.106. $\cup \downarrow \zeta 8 \cup \beta A \upharpoonright d \square Z \rightarrow ($ "üvey olmayan kız kardeş"
- 3.3.107. $\cup \downarrow \zeta \beta A \cup \beta A$ "üvey olmayan baba"
- 3.3.108. $\cup \downarrow \zeta \theta A P \cup \delta A \Sigma$ "üvey olmayan kardeş"
- 3.3.109. $\cup \downarrow \zeta v E \cup v E$ "üvey olmayan anne"
- 3.3.110. $v (\cup \Sigma A \otimes$ "çocuk"
- 3.3.111. $v (\cup \Sigma A \upharpoonright \otimes \rightarrow (v \rightarrow (v v (\cup \Sigma A \upharpoonright \otimes \rightarrow ($ "torun"

Sonuç

Kerkük merkez ağızlarındaki (Musalla, Korya, Kasaphane) akraba adlarıyla ilgili tespitlerimiz ana hatlarıyla şöyle sıralayabiliriz:

1. Çalışmamızda kaynak kişilere müracat edilerek, akraba adları tespit edilmiştir.
2. Çalışmamızda tespit ettiğimiz akraba adlarının tamamı Türkmençe/Türkçe'dir. Buna karşın her üç ağızda "akraba", "aşret" gibi Arap kökenli kelimeler kullanıldığı tespit edilmiştir. Kaphane ve Korya ağızlarında yer yer "nene" kelimesi yerine "mama" kelimesinin kullanılmasına rastlanmaktadır. Bu kelime Musalla ağızında görülmemektedir. Ayrıca son zamanlarda Türk okullarının ve Kanallarının etkisi sonucunda da Türkçedeki "anne" kelimesi "anna" şeklinde kullanılmaya başlanmıştır.

3. Musalla ağzında (106) akraba adı tespit edilirken, Kasaphane ağzında (108) akraba adı tespit edilmiştir. Korya ağzında ise; (110) araba adı tespit edildiği söz konusudur.

4. Kerkük adlarının sonundaki /q/ ünsüzü, Kerkük'ün Musalla ağzında sızıcılaşarak /x/ yönünde gelişirken, Korya ve Kasaphane ağızlarında /ğ/ yönünde gelişmektedir.

5. "Musalla" Semti "Kasaphane" ve "Korya" Semtlerine nazaren dışarıdan gelen Türkmenlere kapalı olduğunu bilmekteyiz. Dolayısıyla bu semtte bir etnik tabakalaşmasına rastlamak biraz zordur. Ancak "Kasaphane" ve "Korya" Semtleri "Musalla"nın aksine dışa açık olan semtlerimizdendir. Bütün Türkmen coğrafyasından gelen Türkmenlere burada rastlamak mümkündür. Semtte bir etnik tabakalaşma vardır. Bundan dolayı "Kasaphane" ve "Korya" ağızlarında organ adlarının hem "k"li hem de "g"li şekillerine rastlanmak mümkündür. Kerkük merkez ağızlarında anne anne veya baba anne için "bibî" kelimesi kullanılmaktadır. Buna rağmen "Kasaphane" ve "Korya" Semtlerinde "√EvUvE" ve "□E□E" kelimelerinin de kullanılmaktadır.

ÇALIŞMADA İŞARETLERİ

KULLANDIĞIMIZ

TRANSKRİPSİYON

[A] → a

[↔] → açık a

[ε] → kapalı e (è)

[E] → e

[□] → o

[↵] → ö

[u] → u

[y] → ü

[] → uzun ünlü işareti

[] → kısa ünlü işareti

[] → vurgu işareti

[d□Z] → c

[(t□Σ)] → ç

[√] → ع

[x] → خ

[⊗] → غ

[τH] → nefesli t

[θH] → nefesli q

[| 9] → g-c arası

[|] → g

[ɔ] → kalın l

[l] → İnce l

[Σ] → ş

[B] → çift dudak v'si

[ç8] → z- s arası bir ses

[φ] → y

Kaynakça

- KURMANBAIULY S., ADILOV M., ALIMBEK G. (2024). "Kazakçada Anlam Değiştiren Bazı Akrabalık Adları Üzerine", *Türkiyat Mecmuası*, 34 (1) 257 – 277.
- ALİYEVA, N. (2018). "Nahçıvan Ağzlarında Bazı Ortak Türkçe Akrabalık Kelimeleri Hakkında", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih – Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi*, 22(2) 1-13.
- EMİROĞLU S. (2012) "Türkçe Sözlükteki Akrabalık Adlarının Tasnifi", *Turkish Studies*, 7(4) 1691 – 1710.
- ADIGÜZEL Emel (2014). *Sosyal Antropolojiye Göre Akrabalık Sistemleri ve Türkiye Türkçesindeki Akrabalık Adları*. Eski Şehir: Osman Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi].
- KAPLANKIRAN D. (2017). "Kazak Türkçesinde Kullanılan Akrabalık ve Yakınlık Terimleri", *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 6(2) 847 – 864.
- TÜLÜCÜ, S. (2002). "Türk Dillerinde Akrabalık Adları", *Ankara Üniversitesi Türkiyat Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 20, 61 – 62.
- DONUK A. (2011). "Çeşitli Topluluklarda ve Eski Türklerde Aile", *Tarih Dergisi*, Sayı: 33, 147 – 168.
- GÜLENSOY T. (1974). "Altay Dillerindeki Akrabalık Adları Üzerine Notlar", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı – Belleten*, 21(22), 283 – 218.
- YAVUZ S. (2013). "Türkiye Türkçesi Ağzlarında Akrabalık Adları", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(2), 71 – 91.
- (2013). "Dîvânü Lügâti't-Türk'teki Akrabalık Adları ve Bu Adların Türkiye Türkçesi Ağzlarındaki Karşılıkları", *EKEV Akademi Dergisi*, Yıl: 17 Sayı: 56, 345 – 360.
- LI Y. (1993). *Türk Dillerinde Akrabalık Adları*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi].
- DOĞAN L. (2010). *Çağdaş Türk Lehçeleri El Kitabı*, Ankara: Kesit Yayınları.

ERCİLASUN, A. B. (1985). *Türk Dili Temel Kitabı Herkes İçin Türk Dili*, İstanbul, Türk Kültürü Araştırma Enstitüsü Yayınları.

..... (2021). Türk Dünyası, Yeniçağ Gazetesi, (11 Temmuz).

ERCİLASUN, A. B. (2020). *Türk Dili Temel Kitabı Herkes İçin Türk Dili*, İstanbul: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları.

TEKİN T. (2003). *Talat Tekin Makaleler 1*, Ankara: Grafik Yayınları.

KAFESOĞLU İ. (1997). *Türk Milli Kültürü*, İstanbul: Ötüken Yayınları.

TDK. (1998). *Türkçe Sözlük I*, Ankara: TDK Yayınları.

KHAİRULLA, H. L. (2019). "Irak Türkmencesinde Farsça Alıntı Kelimeler ve Kullanışları", *Kerkük Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, , 2 (14), 345 – 360.

JASIM, Z. J. (2024). "İki Kural Çerçevesinde Kerkük Merkez Ağzlarında Aslı (Birincil) Ünlü Uzunlukların Durumu", *Kerkük Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, , 2 (19), 585 – 612.

DUMAN, B. (2007). `Türkmenler ve Kerkük`, *Global Strateji Dergisi* (Irak Türkmenleri Özel), Yıl: 3, Sayı: 9, 134 – 142.

NAKİP, M. (2007). *Kerkük Kimliği*, İstanbul: Bilgi Yayınları.

HAMDİ, F. (1993). "Kerkük Şehri", *Yurt Gazetesi*, Yıl: 23, Sayı: 1110, (7 Ocak).

SAATÇI, S. (2007). *Kent Dokusu ve Geleneksel Evleriyle Kerkük*, İstanbul: Kerkük Vakfı Yayınları.

Aksan, D. (1995). *Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim*. Ankara: TDK Yayınları.

..... (2006). *Türkçenin Sözvarlığı*, Ankara: Engin Yayınları.

GÜNDÜZ, A. (2003). "1548 Tarihli Tahrir Defterlerine Göre Kerkük Sancağı", *Irak Dosyası*, (Yayına haz. Ali Ahmetbeyoğlu, Hayrullah Cengiz, Yahya Başkan), İstanbul: Tarih ve Tabiat Vakfı, 161 – 180.

SAATÇI, Ö. (2014). "Özbekistan'dan Kerkük'e Akrabalık ve Hitap Kelimelerimiz", *Türk Dilinin ve Edebiyatının Yayılma Alanları Bilgi Şöleni Bildirileri*, (Haz. Nevzat Özkan), Ankara, TDK Yayınları.

Kaynak Kişiler

1. Asım Kazım Bayat, 1968, Korya, Merkez, Kerkük.
2. Ayten Sadık Cafer, 1967, Kasaphane, Merkez, Kerkük.
3. Cengiz Resul Nazım, 1960, Korya, Merkez, Kerkük.
4. Erkan Azgar Namık, 1968, Korya, Merkez, Kerkük.
5. Fatma mehdi Salih, 1956, Musallah, Merkez, Kerkük.

6. Gülşen Sabır kerim, 1982, Kasaphane, Merkez, Kerkük.
7. Hasan Yusuf Faysal, 1973, Kasaphan, Merkez, Kerkük.
8. Hatice Fazıl Ahmet, Kasaphane, Merkez, Kerkük.
9. Murat Kazım Bedir, Oğuz Yusuf, Musallah, 1967, Merkez, Kerkük.
10. Mustafa Atilla Kerim, 1972, Kasaphane, Merkez, Kerkük.
11. Sermed Zeki Masallah, 1948, Korya, Merkez, Kerkük.
12. Suat Kasım Tefvik, 1959, Korya, Merkez, Korya.
13. Yasin Ahmet Muhammed, 1950, Musallah, Merkez, Kerkük.
14. Yavuz Hatip Ömer, 1967, Korya, Merkez, Kerkük.
15. Zehra Süleyman Vahab, 1957, Kasaphane, Merkez, Kerkük.
16. Zeynep Ömer Muhammed, 1962, Musalla, Merkez, Kerkük.

